

Koray Çalışkan

koray.caliskan@radikal.com.tr

Araplar, Arap baharı lafını sevmez. Bu tabir çıktığından beri, 'Devrim yapıyoruz. Bahar falan laflarıyla devrimimizi çaldırmayız' derler.

İki yıl önce dün Muhammed Boazizi kendini yaktı ve dünya değişti. Tunuslu bir seyyar satıcıydı. Zabıtaya verecek rüşveti olmadığı için meyve tarttığı kantarına el koydular.

Soluğu vilayette aldı. Vali onu kabul etmedi. "Kendimi yakarım" dedi. Vali yine dinlemedi. Yakındaki bir benzinciden mazot alıp vilayetin kapısına dayandı. Üzerine döktü, kimse aman diyemeden kibriti çaktı.

Aynı gün Sidi Bouzit'de, ertesi gün tüm ülkede gösteriler başladı. Muhammed 18 gün sonra öldü. Ölümünden on gün sonra diktatör Ben Ali başka bir diktatörlüğe, Suudi Arabistan'a kaçtı. Şimdi Uganda diktatörü İdi Amin'in ölene kadar sığındığı kentte, Cidde'de.

Arap Baharı deme

Araplar Arap Baharı lafını sevmez. Foreign Policy dergisinde bu tabir yayımlandığından beri eylemciler "Devrim yapıyoruz, bahar falan laflarıya devrimi çaldırmayız" diyorlar. Arapçada devrimlerine devrim diyorlar.

Kısa bir süre içinde Tunus, Mısır, Yemen ve Libya diktatörlükleri devrildi. Bahreyn ve Suriye karıştı. Suudi Arabistan, Bahreyn'de devrimi boğarken Suriye'de iç savaşı kaşdı. Cezayir, Fas, Lübnan, Sudan, Kuveyt ve Irak kısa süreli ya da hâlâ süren ayaklanmalarla sarsıldı.

Olanlar üç şekilde yorumlanıyor. "Oldu da n'oldu, camiden demokrasi mi çıktı!" yorumu. Özellikle Şarkiyatçıların yakın durduğu bu yorum laik zannettiği diktatörlerin vahşetini gizlediği için isabetsiz ve yanlış.

İkinci yorum Arap devrimlerinin kendi çocuğu demokrasiyi boğmak üzere olduğunu söylüyor. Siyasal İslam'ın "hep bana"cı zihniyetinin açmazlarını gösteren bu yoruma yakın insanlar genelde "Bekleyelim, belki düzelir" hissiyatında.

Diktatörlerin gitmiş olmasını kazanım olarak görüyorlar.

Üçüncü yorum en karamsar olanı. Ortadoğu'nun yakında kan gölüne döneceğini, Siyasal İslam'ın sekte bölünmeleri kaşıyacağını, İsrail'in bu tip bölünmeleri destekleyeceğini, Ortadoğu'ya ne demokrasi ne de istikrar geleceğini söyleyen yorumun güçlü örneği Irak. Iraklıların Saddam'ı özleyecek kadar çaresiz hissetmeleri manidar...

Türkiye'nin hali

Basın özgürlüğü tehdit altında. Hükümeti eleştiren köşe yazarları tasfiye ediliyor. Kürt Sorunu'na Kürt Sorunu dahi denmiyor. Milletvekilleri içeride. Ortadoğulu sınır komşularımızın tamamı ile

kavgalıyız. Ortadoğu'nun en güçlü ve suçlu devleti İsrail'le küssüz. Libya'da savrulduk. Patriot diye tutturduk, İran'la ipleri iyice gerdik.

Oysa bir ihtimal daha vardı. Suriye'de rejim değişikliği diye tutturmadan da sığınmacıları kabul ederdik. Esad'a katil demeden de onu eleştirebilirdik. Hem "Ayaklanma yokken diktatörle kardeş olunur" fotoğrafı vermemiş olurduk. Irak'ta seçimlere müdahale etmeden, oraya daha angaje olmanın yolunu bulurduk.

Türkiye Ortadoğu'nun yeni temelleri atılırken bu kadar kıyıya köşeye itilmemiş olurdu. Arap dengelerinin içinde Sünnicilik yapmasaydı belki her iki taraftan da destek alırdı. O zaman Ortadoğu'nun oyun kurucusu olabilirdi. Şimdi sadece bir takıma angaje yalnız bir oyuncu.

NOT: Arap devrimleri hakkında en iyi Türkçe kitabı Mete Çubukçu yazdı. İletişim'den çıkan 'Yıkılsın Bu Düzen: Arap Ayaklanmaları ve Sonrası'nı hararetle tavsiye ederim.